

Handleplan for handicapområdet og det psykosociale område for voksne 2020-2021

Indsatsområder:

Familie og netværk, Beskæftigelse samt Boliger

Handleplan 2020-2021

Med Gladsaxestrategien ønsker vi, at alle borgere i Gladsaxe Kommune skal have lige muligheder for at leve et aktivt og meningsfuldt liv, hvor de oplever at lykkes og kan udfolde deres potentiale.

Vi er alle forskellige og har forskellige forudsætninger og livsbetingelser. Nogle borgere har behov for særlig opmærksomhed for at kunne få de samme muligheder i livet som andre. Og derfor har vi et særligt fokus på at skabe rammerne for et godt liv for borgere med handicap og psykiske udfordringer.

Gladsaxe Kommunes Handicappolitik skaber den fælles og overordnede ramme for vores tilbud til borgere med handicap og psykiske udfordringer. Med Handicappolitikken ønsker vi at skabe rammer for, at borgere med handicap og psykiske udfordringer kan deltage fuldt og helt i samfundet på egne vilkår.

Handicappolitikken understøttes af bl.a. initiativer og planer på handicapområdet og det psykosociale område. Denne handleplan skal derfor også være med til at få omsat handicappolitikens vision og målsætninger til virkelighed ([du kan læse Handicappolitikken her](#)).

Med handleplanen sætter vi et særligt fokus på indsatsområderne "Familie og netværk", "Beskæftigelse" og "Boliger" i 2020-2021. Indsatsområderne er valgt af Psykiatri- og Handicapudvalget på baggrund af input fra borgere, pårørende, foreninger, interesseorganisationer og virksomheder m.fl.

De tre indsatsområder er beskrevet nedenfor. Under hvert indsatsområde fremgår det, hvilke indsatser vi vil igangsætte i den 2-årige periode, som handleplanen dækker. Det gælder for alle tre indsatsområder, at vi vil undersøge, hvad der er af gode erfaringer i andre kommuner og afdække muligheden for at indgå partnerskaber med virksomheder m.fl. Vi vil også samarbejde med borgere, pårørende, interesseorganisationer, frivillige foreninger, Socialstyrelsen m.fl. om at udvikle og realisere indsatser samt undersøge muligheden for at søge fondsmidler.

Familie og netværk

Det vil vi

Vi vil støtte borgere med handicap og psykiske udfordringer i at fastholde, genskabe og udvikle deres relationer til familie og netværk. Alle har nemlig brug for at have nære sociale relationer, da de både øger livskvaliteten og ofte spiller en væsentlig rolle i forhold til hjælp og støtte. Flere undersøgelser peger også på en sammenhæng mellem trivsel og sundhed og det at have et godt socialt netværk. Men fysiske, kommunikative og sociale barrierer kan være medvirkende årsager til, at borgere med handicap og psykiske udfordringer har mindre kontakt med familie og venner, står uden for arbejdsmarkedet og ikke kan deltage på lige vilkår med andre i fritidslivet.

Vi vil også have fokus på at styrke samarbejdet med familie og netværk, da de er en vigtig ressource for den enkelte borger. Samtidig skal familie og netværk have adgang til rådgivning og støtte, da et handicap og psykiske udfordringer ikke alene påvirker den enkelte borger, men ofte også dennes familie og netværk.

Det gør vi

I 2020-2021 vil vi igangsætte følgende indsatser:

Styrke samarbejdet med borgere samt familie og netværk

Social- og Sundhedsforvaltningen har udarbejdet et kodeks for godt pårørendesamarbejde (se bilag). Brugerpårørenderåd på de døgndækkede tilbud for borgere med handicap samt MED-udvalget på handicapområdet og det psykosociale område har været involveret i arbejdet. Kodekset er et værdisæt, som sætter rammerne for et godt samarbejde mellem medarbejdere og pårørende, der positivt kan understøtte den samlede indsats for borgerne. Med udgangspunkt i kodekset vil vi udvikle en indsats, som skal styrke vores samarbejde med både borgere og familie og netværk. Indsatsen dækker alle medarbejdere – det vil sige alle, lige fra pædagoger på tilbuddene til sagsbehandlere på rådhuset.

Da indsatsen netop har fokus på samarbejde, vil vi udvikle indsatsen sammen med borgere og familie og netværk. Indsatsen skal bl.a. handle om at:

- Øge forventningsafstemningen mellem medarbejdere og borgere samt familie og netværk. Det kan fx være forventninger til omfanget af støtte og tilbud, vi kan yde. Hvilke ønsker borger samt familie og netværk har. Det kan også være i forhold til borgers, familie og netværks og eventuelle værgers rettigheder,
- Skabe mere fleksible rammer for møder mellem medarbejdere og borgere samt familie og netværk. Det kan fx handle om, hvor møderne finder sted, mødetidspunkter og brug af teknologi til afholdelse af møder,
- Se på, hvordan vi bedst muligt kommunikerer med borgere og familie og netværk, og hvordan de bedst muligt kommunikerer med os.

Styrke og øge borgernes netværk

Vi vil afprøve metoder, der kan styrke den enkelte borgers netværk. For de borgere, som ikke længere har familien som deres netværk, vil vi finde ud af, hvilke personer i borgerens liv, der i stedet udgør borgerens netværk. Vi vil samtidig også afprøve metoder, der kan støtte borgere i at genskabe deres relation til familie og netværk.

Nogle af de metoder, vi vil afprøve, er bl.a.:

- "Livshistoriefortællinger", som er en metode, der kan anvendes til at dele historien om eget liv med andre, og som kan bidrage til, at borgeren får en større forståelse og accept af sin tilværelse og af sig selv,
- "Netværkskortet", som kan bruges til at kortlægge borgerens netværk med henblik på at få overblik over, hvem borgeren har en relation til,
- Netværksrådslagning, som er en metode, der kan bruges til at give netværket en stemme og til at inddrage og aktivere de ressourcer, der er i netværket.

Tilbud og netværksgrupper til familie og netværk

Vi vil opstarte tilbud og netværksgrupper til familie og netværk i samarbejde med frivillige. Vi vil understøtte, at tilbuddene og netværksgrupperne efterfølgende kan drives af frivillige. Vi vil også undersøge muligheden for at indgå partnerskaber med interesseorganisationer som fx Landsforeningen LEV omkring tilbud og netværksgrupper. Opstart af tilbud og netværksgrupper vil tage afsæt i, hvad familie og netværk har af ønsker.

Indsatsen kan fx handle om at starte og understøtte:

- Netværksgrupper for familie og netværk til borgere med handicap,
- Netværksgrupper for familie og netværk til borgere med psykiske udfordringer,
- Temaaftener/kurser om det at være familie og netværk til et menneske med handicap,
- Temaaftener/kurser med introduktion til kommunens tilbud; herunder forventninger til tilbuddene,
- Temaaftener/kurser om forskellige problemstillinger og udfordringer, som borgerne kan stå overfor, som fx dødsfald i familien, og hvad man som familie og netværk kan gøre i sådanne situationer for at hjælpe borgeren.

Beskæftigelse

Det vil vi

Vi vil understøtte, at flere borgere med handicap og psykiske udfordringer bliver en del af arbejdsmarkedet og får glæde af alt det, der følger med et job; kollegaer, fællesskab og livskvalitet. For mennesker med handicap og psykiske udfordringer har meget at bidrage med, og de vil gerne bidrage med det, de kan. Beskæftigelse skal i handleplanen forstås bredt og dækker over både ordinær beskæftigelse og forskellige former for støttet beskæftigelse, herunder fleksjob, løntilskud for førtidspensionister og beskyttet beskæftigelse efter Serviceloven.

For at få flere borgere med handicap og psykiske udfordringer inkluderet på arbejdsmarkedet vil vi sammen med virksomhederne afdække, hvad der skal til for, at virksomhederne i højere grad ansætter disse borgergrupper. Borgere med handicap og psykiske udfordringer skal også understøttes i at opnå og forblive i beskæftigelse. Vi vil derfor proaktivt understøtte både borgere og arbejdsgivere i, at støttebehov bliver afdækket og kompenseret. Derudover skal det være tydeligt for borgerne, hvilke muligheder der er for beskæftigelse.

Det gør vi

I 2020-2021 vil vi igangsætte følgende indsatser:

”Fast track” for sagsbehandling og information om handicapkompenserende ordninger

Vi vil etablere en ”fast track” i Jobcentret for behandling af ansøgninger efter de handicapkompenserende ordninger i de tilfælde, hvor en ekstra hurtig sagsbehandling er afgørende for, om borgeren får det tilbudte job.

For at styrke kendskabet til de handicapkompenserende ordninger vil vi igangsætte målrettet information til borgere og virksomheder samt introduktion til de forskellige ordninger for relevante medarbejdere i kommunen.

De handicapkompenserende ordninger omfatter bl.a. personlig assistance, hjælpemidler og arbejdsredskaber samt isbryderordningen, som er en særlig mulighed for løntilskud for nyuddannede med handicap og psykiske udfordringer. Derudover indgår også fortrinsadgang. Det vil sige, at borgere med handicap og psykiske udfordringer har mulighed for at komme til jobsamtaler til stillinger, opslået i det offentlige, hvis de opfylder de formelle uddannelseskrav.

Jobcentret rykker tættere på borgerne

Vi vil afprøve nye muligheder for, at borgere med handicap og psykiske udfordringer kan møde jobcentrets medarbejdere ude på de tilbud i kommunen, hvor de i forvejen kommer. Det vil samtidig bidrage til, at de medarbejdere, der arbejder på tilbuddene, får en øget viden om mulighederne for beskæftigelse for borgere i målgruppen.

Derfor vil vi blandt andet:

- Lave forsøg, hvor jobcentrets medarbejdere er tilstede på forskellige tilbud i kommunen og vejleder borgere og medarbejderne om mulighed for job mv.
- Styrke samarbejdet på tværs af Psykiatri- og Handicapafdelingen og Beskæftigelses- og Socialafdelingen. Formålet er, at kendskabet til borgergruppernes behov og de forskellige muligheder for beskæftigelse øges blandt medarbejderne i begge afdelinger.

Etablere et virksomhedsnetværk med fokus på social ansvarlighed

Vi vil etablere et netværk af virksomheder, der er optaget af at arbejde med social ansvarlighed og det rummelige arbejdsmarked både for borgere med handicap, psykiske udfordringer og socialt udsatte. Netværket skal blandt andet bidrage til at udvikle kommunens samarbejde med virksomhederne, så flere borgere i målgruppen kommer i beskæftigelse.

Da indsatsen har fokus på samarbejde, vil vi udvikle indsatsen sammen med virksomhederne. Indsatsen kan fx handle om:

- Dialog om forbedringspotentialer i samarbejdet mellem virksomheder og kommunen, om hvad der skal til for, at virksomheder vil ansætte borgere i målgruppen. Det kan fx være lettere sagsgange og styrket vejledning til virksomhederne i at inkludere medarbejdere med handicap og psykiske udfordringer på arbejdspladsen.
- Arrangementer som fx gå-hjem-møder eller besøg på virksomheder med udgangspunkt i, hvad virksomhederne har behov for mere viden om. Eksempelvis handicapkompenserende ordninger, borgere med psykiske udfordringer, borgere i fleksjob, sygedagpenge mv.
- Skabe nye muligheder for, at virksomhederne via erfaringsudveksling og inspiration kan styrke deres arbejde med social ansvarlighed og inklusion af borgere med handicap og psykiske udfordringer på arbejdspladsen.

Flere borgere med psykiske udfordringer og autismspektrumforstyrrelser skal i beskæftigelse

Vi vil igangsætte nye målrettede indsætter, der understøtter, at flere borgere med psykiske udfordringer og autismspektrumforstyrrelser kommer i beskæftigelse og inkluderes på arbejdspladserne.

De nye indsætter vil blandt andet handle om, at:

- Implementere et nyt beskæftigelsestilbud efter IPS-metoden (Individuelt Planlagt job med Støtte), der er målrettet borgere med psykiske udfordringer og har fokus på det rigtige jobmatch og en individuelt tilrettelagt støtte. Forskning viser, at der er væsentligt flere borgere, der kommer i job eller uddannelse, når de deltager i et IPS-tilbud.
- Igangsætte nye målrettede indsætter, der understøtter, at borgere med autismespektrumforstyrrelser opnår og fastholdes i beskæftigelse. Det kan blandt andet ske ved at indgå nye partnerskaber med virksomheder og organisationer.

Styrke virksomhedssamarbejdet for borgere på førtidspension

Vi vil udvikle vores tilbud til borgere, der er i beskyttet beskæftigelse (serviceloven § 103) bl.a. med fokus på, at flere borgere får mulighed for at komme ud på virksomhederne i beskyttet beskæftigelse og praktik. Derudover vil vi etablere nye samarbejder med virksomheder eller andre aktører om at etablere jobs til borgere med handicap og psykiske udfordringer via ordningen med løntilskud for førtidspensionister.

Derfor vil vi blandt andet:

- Styrke borgere og medarbejderes kendskab til beskyttet beskæftigelse og job med løntilskud for førtidspensionister. Det kan fx ske via oplæg på relevante tilbud.
- Etablere nye samarbejder om ansættelse med løntilskud for førtidspensionister. Eksempelvis vil vi undersøge muligheden for at indgå et samarbejde med KLAPjob, der er et tiltag under landsforeningen LEV. KLAPjob etablerer og formidler ansættelser med løntilskud for førtidspensionister i forskellige virksomheder målrettet borgere med handicap.
- Etablere nye partnerskaber og samarbejder med virksomheder om borgere i beskyttet beskæftigelse.
- For at sikre at flere borgere får mulighed for at komme ud på virksomhederne, vil vi afdække, om der er borgere, der vil have gavn af at komme i beskyttet beskæftigelse fremfor et aktivitets- og samværstilbud (serviceloven § 104).

Boliger

Det vil vi

Vi vil understøtte og etablere mindre indgribende og mere rummelige boformer, så borgere med handicap og psykiske udfordringer i højere grad kan blive boende i deres nærområde, når det er hensigtsmæssigt. Herved kan borgerne blive i nærheden af deres netværk. Samtidig styrker vi også muligheden for, at vi kan arbejde med én samlet indsats for borgeren fx i forhold til netværk, fritidsaktiviteter og beskæftigelsesrettede indsætter i kombination med botræning. Nogle borgere vil med en mere fleksibel støtte kunne klare en tilværelse i mindre indgribende botilbud. Vi vil derfor udvikle mere fleksible indsætter for borgere i eget hjem og i midlertidige botilbud.

Vi vil udbrede anvendelsen af hverdagsteknologiske løsninger. Det gælder både inden for hjemmets rammer, men også i vores samværs- og aktivitetstilbud. Hverdagsteknologiske løsninger bidrager til, at borgere med handicap og psykiske udfordringer bliver mere selvhjulpne og opnår mere selvstændighed. Teknologier kan også medvirke til at skabe tryghed og sikkerhed hos borgerne.

Vi vil have fokus på at forebygge ensomhed blandt borgere med autismespektrumforstyrrelser og psykiske udfordringer, der bor i egen bolig. Denne borgergruppe kan have svært ved at tage initiativ til at opsøge samvær, og er derfor i risiko for at isolere sig selv.

Det gør vi

I 2020-2021 vil vi igangsætte følgende indsatser:

Dialog med boligselskaber om mere rummelige boliger

Vi vil gå i dialog med boligselskaber i Gladsaxe Kommune om, hvordan vi i højere grad kan skabe rummelige boliger målrettet borgere med handicap og psykiske udfordringer.

Vi vil også se på muligheden for i samarbejde med boligselskaber at oprette nye løsninger som fx opgangsfællesskaber.

Mere fleksible indsatser til borgere i eget hjem og midlertidige boliger

Vi vil igangsætte indsatser, der skal øge fleksibiliteten i indsatser til borgere i eget hjem og midlertidige boliger med henblik på at understøtte mindre indgribende botilbud til borgerne. Disse indsatser beskrives ikke i denne handleplan, men i forbindelse med den politiske sag " Forslag til øget fleksibilitet i midlertidige botilbud og støtte i eget hjem ", som forelægges Psykiatri- og Handicapudvalget 04.03.2020, punkt 2.

Hverdagsteknologi skal gøre borgerne mere selvhjulpne

Vi vil afprøve, implementere og formidle viden om hverdagsteknologiske løsninger. Teknologierne skal fx hjælpe med, at borgerne følger sig trygge og kan klare flere opgaver selv. Derudover vil teknologierne også understøtte effektive arbejdsgange hos medarbejdere til gavn for borgerne. Brugen af hverdagsteknologi vil således også bidrage til at imødekomme de rekrutteringsudfordringer, som kommunerne står overfor på bl.a. handicapområdet og det psykosociale område.

Vi vil blandt andet:

- Udbrede brugen af interaktive borgerskærme (IBG), som er et værktøj, udviklet til mennesker med særligt behov for brugervenlige og sociale it-løsninger. IBG-skærmene er opsat på fællesarealer i tilbud på handicapområdet og det psykosociale område og giver overblik over dagligdagens informationer og aktiviteter på en overskuelig måde. IBG kan også tilgås fra egen mobile enhed,
- Undersøge, om tryghedsskabende skærmopkald kan medvirke til at skabe tryghed for borgere med psykiske udfordringer. Dette indebærer, at der skal opsættes skærme, hvorfra borgere kan foretage videoopkald. På denne måde kan borgerne nemt søge tryghed og støtte i de tidsrum, hvor der ikke er en medarbejder tilstede. Vi starter med at afprøve teknologien på Buddinge Hovedgade og i Vadstruphus med mulighed for at kontakte medarbejdere på Akuttilluddet,
- Undersøge, hvilke muligheder der er for at anvende QR-koder og sensorteknologi i borgernes bolig. QR-koder kan give borgere og medarbejdere en lettere adgang til information om, hvordan opgaver i borgerens bolig løses. Sensorteknologi er løsninger, som videregiver og indsamler informationer om borgernes færden og tilstand. Informationerne kan anvendes af medarbejdere til at give borgeren den rigtige hjælp på det rigtige tidspunkt. Eksempelvis kan en nattevagt undgå at forstyrre en borger unødigt,

fordi sensorer kan måle, hvorvidt borgeren er på vej ud af boligen eller vender tilbage til sin seng igen.

Forebygge ensomhed blandt borgere i egen bolig

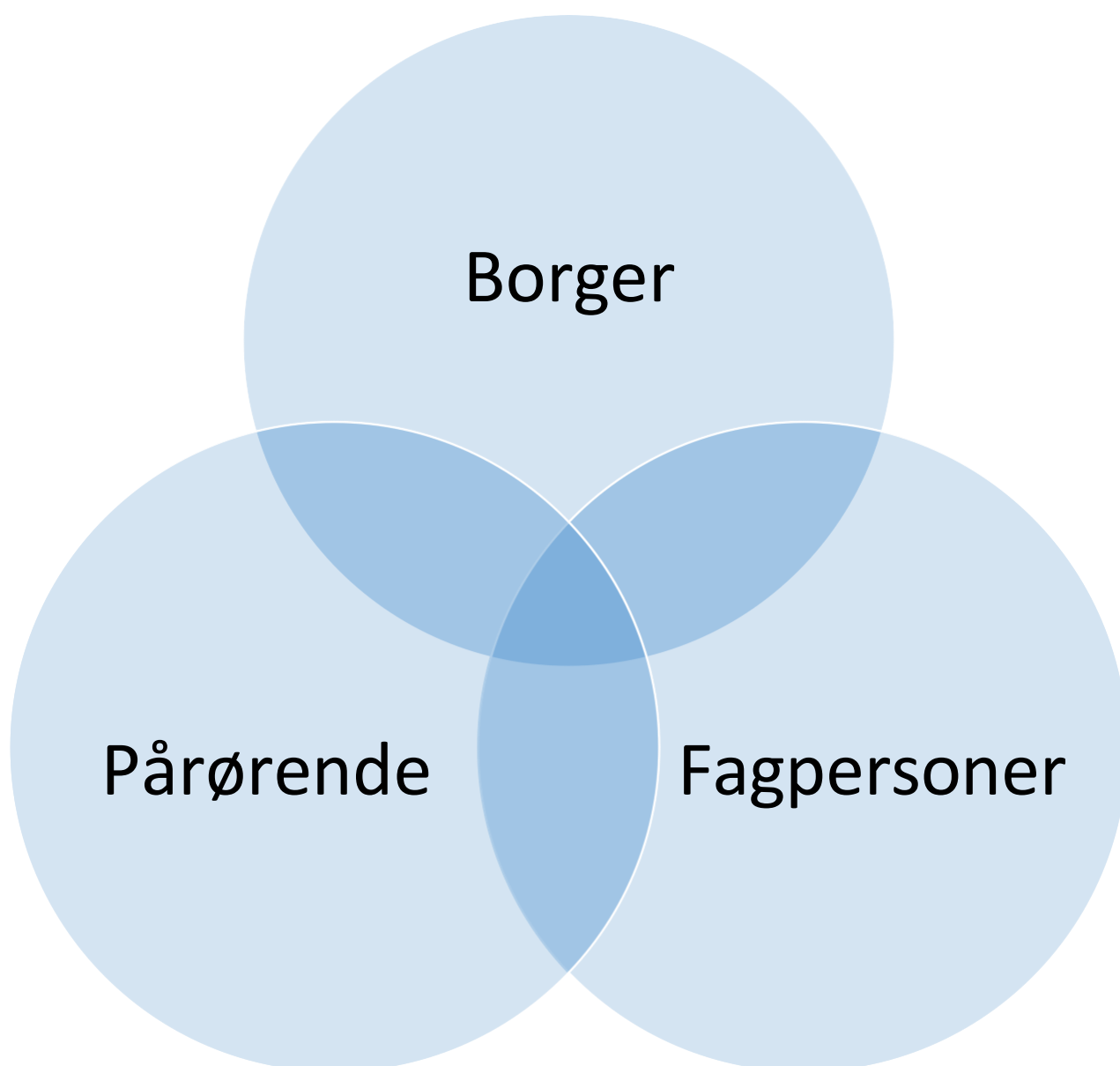
Vi vil arbejde på at udbedre og videreudvikle indsatsen "Måltidsvenner" til borgere med psykiske udfordringer og autismspektrumforstyrrelser, der bor i eget hjem. "Måltidsvenner" er et koncept på Pleje- og demensboligheden Rosenlund, hvor beboerne ugentligt får besøg af frivillige måltidsvenner ved spisebordet. Indsatsen kan fx indebære, at borgere i egen bolig en gang om ugen får besøg af en frivillig, der kommer og laver mad og spiser sammen med borgeren.

Vi vil derudover undersøge, om der er andre måder, hvorpå vi kan forebygge ensomhed hos borgere, der bor i egen bolig.

Bilag

Kodeks for godt pårørendesamarbejde

Psykiatri- og Handicapafdelingen, Gladsaxe kommune

Indholdsfortegnelse

INDHOLD

Formålet med pårørendesamarbejde	2
Hvorfor er det vigtigt at sætte fokus på samarbejde mellem pårørende og fagpersonale?.....	2
Pårørende og netværk er en vigtig ressource	2
Hvordan kan vi opnå et godt pårørendesamarbejde?	3
Lovgivningens rammer for pårørendesamarbejdet	4
Borgerens ret til at medvirke	5
Borgerens ret til partsrepræsentant/ bisidder.....	5
Hvis pårørende har fuldmagt	5
Hvis pårørende er værge.....	5
Fagpersoners tavshedspligt og fortrolige oplysninger	5

Formålet med pårørendesamarbejde

Hvorfor er det vigtigt at sætte fokus på samarbejde mellem pårørende og fagpersonale?

Gladsaxe kommune arbejder ud fra en rehabiliterende og habiliterende tankegang. Et af omdrejningspunkterne i denne tankegang er samarbejdet mellem borger, fagpersonale og borgerens pårørende og netværk. Borgere med funktionsnedsættelse og deres pårørende har relationer, der går langt tilbage. Pårørende har derfor stort kendskab til borgerens baggrund og historik, og har gennem årene erhvervet sig stor erfaring og viden om borgeren og dennes behov for støtte. Disse erfaringer kan – og bør, så vidt muligt – anvendes konstruktivt i det faglige personales indsatser for borgeren.

Et godt samarbejde mellem fagpersonale og borgerens pårørende har stor betydning for borgerens livskvalitet. Samarbejde og dialog kan give gensidig indsigt, forståelse for og anerkendelse af hinandens vilkår og indgangsvinkler i indsatsen for borgeren.

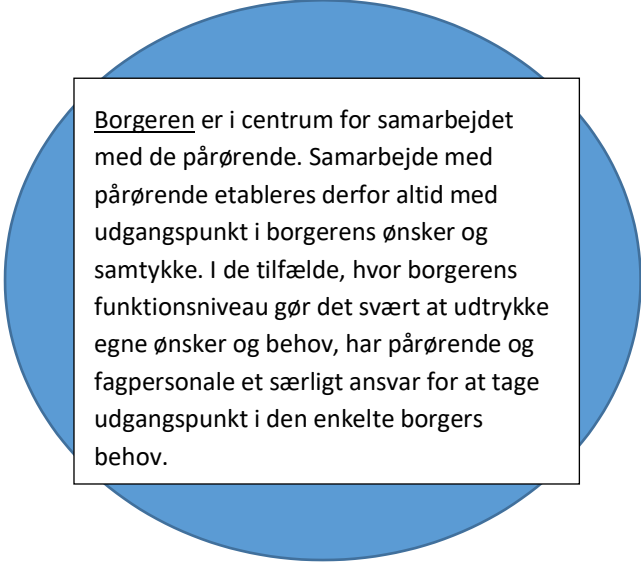
Formålet med at udarbejde et kodeks for samarbejdet mellem pårørende til borgere med funktionsnedsættelse og fagpersoner på området er derfor at skabe rammer for et godt samarbejde, der positivt kan understøtte den samlede indsats for borgere med funktionsnedsættelse.

Pårørende og netværk er en vigtig ressource

Pårørende forstås som de personer og det netværk, som den enkelte borger er en del af og er knyttet til. Pårørende kan f.eks. være forældre, børn, ægtefælle/samlever, venner eller øvrige netværk som borgeren ønsker inddraget. Som udgangspunkt er det den enkelte borger, der beslutter *hvem* der skal inddrages, og *hvordan* de skal inddrages.

De pårørende og netværket omkring borgeren kan være en betydningsfuld støtte for borgeren, fordi den støtte, de pårørende og netværket kan tilbyde, bygger på gensidige, følelsesmæssige behov og forpligtigelser. De pårørende og netværket er en del af borgerens livshistorie og kan give en vedvarende, potentielt livsvarig støtte. Pårørende kan således have en positiv indflydelse på borgerens mulighed for en meningsfuld og stabil hverdag. Derfor skal pårørende betragtes som vigtige samarbejdspartnere i den professionelle indsats.

Samtidig med at den pårørende og netværket udgør en vigtig ressource i rehabiliteringsarbejdet, kan de pårørende også selv have behov for støtte og information. Der kan være pårørende tæt på i ubearbejdet sorg, f.eks. over det, at have fået et barn med handicap, eller over at vedkommendes nære forsvinder ind i demens. Der er også pårørende, der i særlig grad udsættes for pres, fordi de bærer et stort ansvar i forhold til borgeren. Ved at have dette for øje, kan der i højere grad undgås misforståelser mellem pårørende og fagpersonale, som kan vanskeliggøre borgerens udvikling og oplevelse af livskvalitet.

Borgeren er i centrum for samarbejdet med de pårørende. Samarbejde med pårørende etableres derfor altid med udgangspunkt i borgerens ønsker og samtykke. I de tilfælde, hvor borgerens funktionsniveau gør det svært at udtrykke egne ønsker og behov, har pårørende og fagpersonale et særligt ansvar for at tage udgangspunkt i den enkelte borgers behov.

Hvordan kan vi opnå et godt pårørendesamarbejde?

Kommunikation parterne imellem er en forudsætning for at kunne indgå i et positivt samarbejde med det fælles fokus at sikre borgeren størst mulig livskvalitet.

Det kan imidlertid i nogle tilfælde være en udfordring at få etableret en god kommunikation. Fagpersonale og pårørende taler i samarbejdet ud fra forskellige ståsteder – pårørende ud fra et ofte nært og følelsesmæssigt forhold til borgeren, samt kendskab og viden til hele borgerens historie, medens fagpersonalet bl.a. skal have borgerens udviklingspotentiale, juridiske rettigheder m.m. for øje.

Bevidsthed om egen rolle og om egne styrker og svagheder i forhold til kommunikation kan mindske misforståelser og deraf afledte konflikter mellem personalet og de pårørende.

Psykiatri- og Handicapafdelingens kodeks for godt pårørendesamarbejde tager derfor udgangspunkt i følgende tre grundlæggende principper for kommunikation og det gode samarbejde:

1) Tidlig, anerkendende og åben dialog:

- Dialog er en forudsætning for gensidig forståelse af interesser, behov, mål, muligheder og begrænsninger osv. Vær nysgerrig, lyt og spørg ind til den anden parts indgangsvinkel. Herved opbygges en platform for det videre samarbejde.
- Dialog giver begge parter mulighed for at beskrive, hvordan det gode samarbejde skal se ud, og hvilke strategier og metoder, der skal anvendes undervejs.
- Anerkendende dialog skaber tillid – herunder også at være åben om det, der ikke går som planlagt. Uenighed og dialog om udfordringer kan ses som et udgangspunkt for udvikling og nye måder at gribe tingene an på. Hold dialogen i en god tone. Husk, at begge parter arbejder for det samme formål.

2) Forventningsafstemning - forskellige roller, men fælles mål

- Bevidsthed om egen rolle samt anerkendelse af de forskellige roller, vi hver især har i samarbejdet, skaber klarere rammer for, hvordan vi kan samarbejde og skabe klare fælles mål.
- Når alle ved, hvad det fælles mål er, bliver vejen dertil lettere at gå sammen.
- Klare fælles mål gør de forskellige og til tider modsatrettede interesser mindre vigtige, skaber en fælles forståelse for målet, og retter fokus mod borgerens behov.

3) Løbende opfølgning og dialog om fælles mål

- Løbende opfølgning og dialog giver mulighed for tidligt at opfange evt. misforståelser og forebygger at misforståelser udvikler sig negativt.
- Løbende opfølgning og dialog sikrer forventningsafstemning, og minder begge parter om det fælles mål.

Lovgivningens rammer for pårørendesamarbejdet

Fagpersonalets mulighed for at inddrage pårørende i indsatsen til borgeren, videregive informationer om borgerens hverdag og privatliv mv., struktureres og begrænses af lovgivningen om bl.a. den enkelte borgers retssikkerhed og ret til privatliv. Borgere over 18 år er som udgangspunkt myndige, og har ret til at bestemme, hvorvidt og hvordan de pårørende skal inddrages.

I henhold til servicelovens § 82, stk. 2 skal kommunalbestyrelsen – det vil i praksis sige fagpersonale fra Handicaprådgivningen og/eller botilbuddet – undersøge, om der er ”pårørende eller andre, der kan inddrages i varetagelsen af interesserne for en person med betydelig nedsat psykisk funktionsevne”. Som en del af dette har kommunalbestyrelsen, dvs. Handicaprådgivningen og/eller bostedet, pligt til at være opmærksomme på, om borgeren har behov for en værge efter værgemålsloven (økonomisk eller personlig værge). Ansøgning om værgemål behandles i Familieretshuset¹.

Det fremgår af vejledningen til bestemmelsen² (kapitel 2, pkt. 10), at der med ”pårørende eller andre” kan være tale om en ægtefælle, sambo, søskende, børn, en værge eller andre, der er i nær kontakt med den pågældende, som kender pågældende godt, har et nært tilknytningsforhold til den pågældende, og som kan varetage den pågældendes interesser.

Det fremgår desuden af vejledningen, at de pårørende skal inddrages i tilrettelæggelsen af omsorgen, uden at de overtager pågældendes egen selvbestemmelsesret.

¹ <https://familieretshuset.dk/>

² <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=198377>

Borgerens ret til at medvirke

Alle borgere skal jf. Retssikkerhedslovens § 4 have mulighed for at medvirke ved behandlingen af deres sag. Det er kommunens opgave at tilrettelægge behandlingen af sagerne på en sådan måde, at den enkelte borger kan udnytte denne mulighed. I forhold til samarbejdet med pårørende og netværk betyder det, at det til enhver tid er borgeren, der afgør, om og i så fald hvordan de pårørende skal inddrages.

Borgerens ret til partsrepræsentant/ bisidder

Borgeren har til enhver tid ret til i indsatsen eller sagsbehandlingen at lade sig repræsentere eller bistå af andre, jf. Forvaltningslovens § 8. I forhold til pårørende betyder det, at borgeren har ret til at inddrage, medtage eller at lade sig repræsentere af de pårørende. Det er på borgerens ansvar, at bisidder/partsrepræsentant indvies i fortrolige oplysninger. Det betyder, at det udelukkende er borgeren, der kan give pårørende lov til at se sagens dokumenter eller få oplyst om personlige forhold. Myndigheden kan dog forlange, at borgeren medvirker personligt, når det er af betydning for sagens afgørelse.

Hvis pårørende har fuldmagt

Man har som borger altid ret til at lade en anden person til at varetage ens interesser, beslutte og handle på sine vegne. Til dette kræves en fuldmagt. Ved at udfylde og give en fuldmagt gør borgeren en anden person, det være sig en pårørende, en advokat eller andre, til sin repræsentant i en given sag.

Der findes flere former for fuldmagter, med og uden begrænsninger. En fuldmagt er, i lighed med et samtykke, tidsbegrænset. Det er borgeren der bestemmer hvor længe fuldmagten skal gælde.

I forhold til pårørendesamarbejde betyder det, at en borger kan give fuldmagt til en pårørende, således at denne får de samme rettigheder som borger har, og overtager kontakten til den forvaltning, der behandler borgerens sag.

Hvis pårørende er værge

Nogle borgere kan på grund af deres funktionsnedsættelse ikke selv træffe beslutninger om økonomi og/eller om personlige forhold og kan derfor have behov for en værge. Pårørende kan varetage værgemål, hvis det godkendes af Familieretshuset.

I forhold til pårørendesamarbejde betyder et værgemål, at værgen får de samme rettigheder, som borgeren har, indenfor de områder, værgemålet omfatter. På disse områder agerer værgen altså fuldt på vegne af borgeren.

Fagpersoners tavshedspligt og fortrolige oplysninger

Tavshedspligten gælder ifølge straffelovens § 152 for "*den som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv*". Tavshedspligten omfatter jf. forvaltningslovens §27 oplysninger af særlig følsom karakter, i daglig tale personfølsomme fortrolige oplysninger. Når en oplysning er fortrolig, betyder det, at der gælder begrænsninger i adgangen til at videregive disse. Fortrolige oplysninger omfatter personlige og økonomiske forhold som f.eks. helbred, indlæggelser, sociale problemer, strafbare forhold mv. Fortrolige oplysninger er også udskrift af notater, samarbejdsaftaler eller en mundtlig orientering om indholdet af disse.

I praksis betyder dette, at fagpersonale gerne må modtage informationer, uden det kommer i strid med tavshedspligten. Fagpersonalet kan også gå i dialog med pårørende om de pårørendes oplevelser af situationen og de problemer, som de pårørende selv oplever. De kan ligeledes, uden at overtræde tavshedspligten, informere pårørende om generelle forhold, som ikke er af følsom karakter. Tavshedspligten er ikke en hindring for at lytte til de pårørende, men lovgivningen bestemmer, hvad der kan tales om.

Borgeren skal give samtykke

Fortrolige oplysninger kan kun udleveres eller omtales fra fagpersonen til pårørende såfremt der er givet samtykke fra den enkelte borger. Et samtykke skal være meget konkret og det skal fremgå, hvad der gives samtykke til, under hvilke omstændigheder oplysninger må videregives, og hvem, der eventuelt må modtage hvilke oplysninger. Endelig skal det fremgå, hvor lang tid et sådant samtykke eventuelt skal være gældende.